

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liturgische Sammelhandschrift (Sacramentarium Rhenaugiense) - Cod. St. Blasien 28

[St. Blasien], [2. Hälfte 18. Jahrh.]

Poenitentiale pseudo-cummiani

[urn:nbn:de:bsz:31-49176](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-49176)

(cont. p. 28) Diverſarum Culparum diverſitatem facit peritentia-
rum; Nam et corporum medici diverſa medicamenta ge-
neribus componunt: aliter enim vulnera, aliter morbum,
aliter tumores, aliter putredines curant. Ita igitur
et ſpirituales medici diverſis curationum generibus
animarum vulnera, morbum, culpas, dolores, egritu-
dines, infirmitates ſanare debent. Sed quia hec pauco-
rum ſunt, ad primum ſcilicet cuncta cognoscere et curare,
atque ad integram ſalutis ſtatum debent revocare; ideoque
vel pauca juxta ſeniorum traditiones, juxta noſtram
ex parte intellegentiam: Ex parte namque prophetamus
et ex parte cognoscimus; aliqua proponamus, quod
ad remedium anime pertinet, et de remedijs vulnerum
ſecundum priorum patrum definitiones dicturi;
ſacri ſibi eloquij, fideliffime frater, antea medica-
mina compendij ratione intimemus.

Prima eſt itaque remiſſio, qua baptizamus in aqua,
ſecundum illud: niſi quis renatus fuerit ex aqua et
ſpiritu ſancto, non poteſt videre regnum Dei.

ſecunda, Caritas effectus, ut eſt illud: Quoniam di-
lexit multum.

Tertia, Elimoſinarum fructus, ſecundum hoc: ſicut
aqua extinguit ignem, ita elimoſina extinguit pec-
catum.

Quarta, perfuſio lacrymarum, Domino dicente:
quia flevit in conſpectu meo et ambulavit triſtis
coram me, non ducam malum in diebus ejus.

Quinta, criminum confeſſio, psalmiſta ſtante: Dixi
confitebor adverſum me injuſtitias meas Domino,
et tu remiſiſti impietatem peccati mei.

Sexta

Sexta, afflictio cordis et corporis, Apostulo conso-
lante: dedi ejusmodi hominem in interitum carnis satane,
ut spiritus salvus fiat in die Domini nostri Jesu christi.

Septima, Emendatio morum, hoc est a renuntiatio vitiorum,
Evangelista contestante: Ecce jam sanus es, noli ultra peccare,
ne quid tibi deterius fiat.

Octava, Intercessio sanctorum, uti illud: si quis infirma-
tur, inducat presbiteros Ecclesie, et orent pro eo. et multum
valet apud Deum deprecatio justis assidua.

Nona, misericordia et fidei meritum, ut est hoc: Beati
misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

Decima, Conversio et salus alienorum, Jacobo adstante:
Qui converti fecerit peccatorem ab errore viae, salvet
animam suam a morte, et operit multitudinem peccatorum;
Sed melius est tibi infirmus fuis et vitam solitariam ducere,
quam perire cum plurimis.

Undecima, Indulgentia et remissio nostra, veritate
promittente et dicente: dimittite et dimittetur vobis.

Duodecima, passio Martirij spe unica salutis in-
dulgentie et latroni Crucifixio Deo respondente: amen
dico tibi, quia hodie mecum eris in paradiso. His ergo
decanonis auctoritate prolati patrum definitionis
etiam statuta Domini ore subrogatorum investigare
se convenit. Secundum illud: Interroga patrem tuum
et annuntiabit tibi, presbiteros duos et dicent tibi.
Item causa deferatur ad eos. Statuunt ergo ut octo
principalia vitia humane salutis contraria, his octo
contrariis remedijs sanantur. Qui enim illicita li-
center committit, a licitis licet coercere se debet. In
alio loco: sed hoc in omni penitentia solentior est
inducendum,

inducendum; Quantum quis tempore in delictis remaneat, qualis eruditione indutus, quali impugnetur passione, quali existat fortitudine, quali videtur affligi, lacrimabilitate, quali compulsum est gravatione peccare;

~~hic iterum deest de hinc pagina~~

Omnipotens etenim Deus, qui cor omnium novit, diversisque naturis indidit, nequa lenitie penitentie peccaminum pensavit, ut illud propheticum: non enim seris triturabitur gihit, neque rota plaustris super ciminum circumiit sed virga excutietur gihit et ciminum; in baculo autem panis comminuetur, et est illud: potentes potenter tormenta patientur. unde quidem sapiens ait: cui plus committitur, plus ab eo exigitur. Discant igitur sacerdotes Domini, qui ecclesijs praeiungunt, quia pars eis data est cum his, quorum delicta repropiciaverint; Quid est autem repropiciare delictum, nisi cum adsumseris peccatorem et monendo, orando, docendo adduxeris eum ad penitentiam, ab errore correxeris, a vicijs emendaueris: et si feceris eum ei saltem conversum, propicius sit Deus pro delicto repropiciasse diceris; cum ergo salis sis sacerdos, et salis sit doctrina tua, pars tibi datur eorum, quos correxeris, ut illorum meritum tua sit merces, et illorum salus tua gloria sempiterna.

Incipit excarpus de alijs pluribus penitentibus et Canonibus de vitijs gula et ebrietate vel vomitu. Et discretionem ciborum mundis et immundis inventis.

Si quis

Si quis Episcopus et alius ordinatus in consuetudine
 vitium abuerit ebrietatis, aut desinat, aut deponatus.
 Si monachus per ebrietatem vomitum facit, XXX. dies
 peniteat. Si presbyter aut diaconus XL. dies peniteat.
 Si vero pro infirmitate et quo longo tempore se abstenuerit,
 et in consuetudine non erat, ei multum bibere vel
 manducare, aut pro gaudio in Natale Domini, aut in
 Pascha, aut pro alicuius Sanctorum Commemoratione
 faciebat, tunc plus non accipit, quam decretum est a se-
 nioribus, nihil nocet. Si Episcopus iusserit, non nocet,
 nisi ille similiter faciat. Si laicus fidelis per ebrie-
 tatem vomitum facit XII. dies pen.; Sacerdos in ebriet.
 per ignorantiam VII. dies pen. si per contemptum XL.
 dies peniteat. Diaconus et Monachus III. Ebdomades.
 Subdiaconus acolytus III. Clerici II. laici ebdomades
 peniteant. Qui cogit hominem, ut inebrietur humani-
 tatis injuste gratia, ut ebrius peniteat; si per odium,
 ut homicida iudicetur. Qui psallere non potest stupens
 in linguis, superponat qui antecipat orationem Cano-
 nicam et suaviorem ceteris sumit gula tantum obtentu,
 a cena careat, vel duos dies in pane et aqua. Qui super-
 flua ventris distentione doloremque saturitate sentit
 I. diem: si autem ad vomitum sine infirmitate VII. dies:
 si sacrificium evomerit, XL. peniteat; si infirmitatis
 causa VII. dies. si in ignem projecit, C. psalmos
 cantet: si vero canis lambuerit falem vomitum, qui evo-
 muit, centum dies peniteat. Qui furatur cibum, XL.
 dies peniteat: si iterum III. XLmas: si tertio, annum
 peniteat: si vero III.º jugi exilio sub alio abbate peniteat.
 Qui manducat carnem immundam, aut morticinam, aut
 dilacera-

dilaceratam a bestijs, XL. dies peniteat; si necessitas cogit,
 nihil est; et pro necessitate manducat animal, qui immun-
 dum videtur, vel avem vel bestiam, non nocet; Qui casu
 quis immunda manu cibum tangit vel canis vel pilax,
 aut animal immundum sanguinem edit, non nocet. Qui
 sanguinem, vel quocumque immundo pollutetur, si nescit
 qui manducat, nihil est; si autem scit, peniteat juxta
 modum pollutionis. Qui sanguinem aut semen biberit,
 III. annos peniteat. Si aves stercoreant in quacumque ligore,
 tollatur ab eo sterco, et sanctificetur aqua, et mundus erit
 cibus. Si ceciderit forix in ligore, tollatur foras, et hoc
 potum aspergatur aqua sanctificata et fumatur si vivens
 sit; si mortua inventa fuerit, projiciatur foras et mun-
 detur vas. Animalia, que a lupis seu canibus lacerantur,
 non sunt comedenda, nisi forte ab hominibus adhuc viva
 occidantur prius, sed porcis et canibus dentur; nec cervus
 nec capra si mortui fuerint; aves vero et animalia cete-
 ra, si in retibus strangulantur, non sunt comedenda ab
 hominibus; nec si accipiter oppresserit, si mortui in-
 veniuntur; Quia III. Capitula Actus Apostolorum pre-
 cipiunt abstinere a fornicatione et sanguine et suffocato
 et idulatria. Pesces licet comedere, quia alterius nature
 sunt. Equum non prohibet, tamen consuetudo non est.
 Leporem licet comedere. Apes si occident hominem, ipsa
 quoque occi..... gestinantem mel tamen manducetur.
 si casu porci vel gallinae sanguinem hominis comedunt,
 non habiendos credimus, sed manducantur; sed quia
 Cadavera mortuorum lacerantes manducaverint, carnem
 eorum manducare non licet, usque dum macerentur, et post
 anni circulum. Animalia coitu hominum polluta occi-
 dantur, Carnesque canibus projiciantur, sed quod genuerunt
 sint

sint in usum, et coria adsumunt: ubi autem est dubi-
 um, non occidantur. Infirmis licet omni hora cibum
 sumere et potum, quando desiderant vel prosunt; si
 opportunum non prosunt: qui ederit aliquos ligores,
 in quo fuerit multila, vel mortua invenitur, III. Super
 profiti. peniteat. Si in farina aut in aliquo siccato cibo
 aut pulvato coaculato vel lacte iste inveniantur bestiole,
 quod si circa corpora eorum foris proiciantur, omne
 reliquum sana sumatur fide. Si sanguinem sine volun-
 tate de dentibus biberit, id est cum saliva, non est pec-
 catum. Si quis venationes aliquas quocumque exercent
 si clericus anno I. si diaconus II. si sacerdos III. peniteat.
 Catiumini manducare non debent cum baptizatis, neque
 gentiles. uxor que sanguinem viri sui proredium gusta-
 verit, XL. dies peniteat. Sic et illa, que semen viri sui
 in cibum miscens, ut inde plus amatores accipiat, III.
 annos peniteat. Qui contempto indicto jejunio in
 Ecclesia, et contra decreta seniorum fecerit, sine XL. ma
 XL. dies peniteat, si autem in XL. ma annum peniteat.
 Si frequenter fecerit et consuetudinem abuerit, exter-
 minabitur ab Ecclesia, Domino dicente: qui scandaliza-
 verit unum de pusillis vestris istis, qui in me credunt,
 et reliqua. si infra XL. mam, annum peniteat. Qui
 de sui comedens corporis cute, vel scabiâ sive ver-
 miculo, qui peducle nuncupantur: suam nec non bibens
 urinam, stercoreave comedens, cum impositione manu-
 um Episcopi annum integrum cum pane et aqua peniteat.

De Fornicat. et delicti ingenita Luxoriandi
 vel inmundis puerilibus.

Episcopi

Episcopi, presbyteri, Diaconi fornicationem facientes degradari debent, et penitere, iudicio Episcopi famam comunicent. De Sodomitis, Episcopi XIII. annos peniteant, presb. XII. Diac. VIII. Subdiac. III. Clerici VI. Laici V. annos peniteant; et nunquam cum alio dormiat. Frater cum fratre naturali fornicatione per commixtionem carnis XV. añ. peniteat, ab omni carne se abstineat. Si semen in os miserit, septem añ. penit. alij dicunt usq; ad finem vite. Viri inter femora fornicantes primo annum peniteant, si iterans vero inter crura fornicantes, si pueri sint anni II. si viri ann. III. si autem in consuetudinem vertunt, et modus penitentiae addatur iudicio Sacerdoti. Vir semetipsum coinguinans, primo C. dies, et si iterans, annum. Si cum gradu est, addatur penit. per XII. annorum XL. dies. Qui concupiscit in se fornicare sed non prohiit, annum peniteat, maxime in III. XL. mōs. Qui per suspilōquium, vel aspectu coinguinatus est, famem non voluit fornicari corporaliter XX. vel XL. dies peniteat. Si autem in cogitationes violenter coinguinatus est, VII. dies peniteat. Qui diu inluditur a cogitatione, sepidus ei repugnans III. vel II. vel plurimos dies; qui tantum exegerit, diuturnitas cogitationis peniteat. Pueri qui fornicantur inter semetipfos, iudicavit ut fabulenter. Pueri soli fermocinantes et transgredientes statuta Seniorum, insuper post emendent; osculum simplicum facientes VI. suppos. Inlecebrosum osculum sine coingumentum VIII. cum quo inquinamento sine amplexu X. pōs. Post annum XX. id est adulti item committentes XL. dies separati a mensa extorresq; ab Ecclesia cum pane et aqua; Minimi vero fornicatione imitantes se

se invicem, sed inquinati non sunt propter aetatis
 maturitatem XX. dies. si vero frequenter XL. dies. Pueri
 ante XX. annos se invicem manibus coinguant, et con-
 fessi antequam comunicent XX. dies; si iteraverint post
 penitentiam C. dies. si vero frequentius, separentur et
 annum peniteant. Puer oppressus a majore infra X.
 annos, ebdomadem jejuna. Qui consentit, XL. dies,
 molles unum annum peniteant. Qui in somnis voluntate
 pollutus est, surgat, canatq; genuflectendo VII. psalm.
 in crastino in pane et aqua, vel XXX. psalmos flectendo
 in fine unumquemque canat gloria Patri, volens quasi
 in somno peccare sine voluntate, XII.
 psalmos canat, et super uniuscujusque psalmi dicat Ter
 Deus in adjutorium meum; Qui semen in Ecclesia dormi-
 ens fuerit III. dies jejuna, peccans non pollutus XXIII.
 psalm. canat; Episcopus faciens fornicationem, degra-
 dare debet, sine septem aut XII. annos penit. Presbyter,
 aut Diaconus fornicationem naturalem faciens prolo-
 ante Monachi votum III. annos peniteat, veniam omni
 hora roget, superposito faciat in unaquaq; ebdomada,
 exceptis quinquagesimis, post superpositionem panem
 sine mensura utatur, et ferculo aliquatenus futo
 impinguato, hoc est quadrante, et die Dominica sic
 vivat: ceteris vero diebus ^{taxati} panis mensura et
 misro parvo impinguato orto oleris, ovis paucis for-
 matico imina lactis per flagilitatem corporalem fe-
 micula vel pabulo lactis festario pro fitis gratia
 et aquatili potu, si operarius est, lectumq; non multo
 feno habeat instrati per III. quadragesima annos addat
 aliquid prout virtus ejus admiserit, semper ex intimo
 cordis deffleat culpam suam, obedientie qua omnibus
 liben-

libentissime excipiat post animum et dimidium Eucharistiam
 Sumat et ad pacem veniat; psalmos cum fratribus canat,
 ne penitus anima tanto tempore celestis medicina jejuna
 intereat; si inferiore e gradu prius quis Monachus, III.
 quidem annos peniteat, sed mensura non gravetur panis,
 si operarius est, sextario de lacte Romane et alio senucla
 et aqua, quantum sufficit pro sitis ardore sumat. Si vero
 sine voto monachi presbyt. aut diac. si peccaverit, sicut
 monachus sine gradu peniteat, et postea recipiat gradus suos,
 si autem presbyter aut diaconus post tale peccatum volue-
 rit monachus fieri in districto proposito ex illi I. annum
 et dimidio peniteat. habet tamen abbas hujus rei modo-
 randi facultatem, si obedientia ejus placita sit Deo
 et abbati suo.

III XV De Adulterio, Et Captos et incestos, et
 uxores dimissas: Inlicita tempora nubendi,
 vel cum pecoribus! et qui, postquam se Deo
 voverit, ad seculum redijt, vota stulta.

Si quis adulterium commiserit, id est, cum uxore
 aliena, aut sponsam vel virginem corrumpserit,
 aut sanctimoniam aut Deo dicatam; Laici
 III. annos peniteant, unum ex his in pane et aqua;
 si clericus V. II. in pane et aqua: subdiaconus VI.
 II. in pane et aqua: Diaconus et Monachi VII. III. ex
 his in pane et aqua. Presbyter X. Episcopus XII. V.
 ex ijs in pane et aqua. Si clericus superioris gradus,
 qui uxorem habuit, et post Confessionem vel honorem
 clericatus iterum eam cognoverit, sicut sibi adulterium
 commisit, sicut superiore sententia unusquisque juxta
 ordine

ordine suo peniteat. Si quis concupiscit mulierem alienam, et non potens peccare cum ea, aut non vult eum suscipere mulier, si laicus XL. dies. si clericus aut Monachus annum peniteat: medium in pane et aqua. Si Diaconus II. Presbyter III. Si quis clericus aut Monachus, postquam se devoverit, ad secularem habitum iterum reversus fuerit, aut uxorem duxerit, X. annos peniteat, III. ex his in pane et aqua, nunquam postea in conjugium copuletur; quod si noluerit, sancta synodus, vel sedes apostolica separabit eos a Communionem et convivio Catholicorum; similiter et mulier postquam se Deo voverit, si tales scelos admiserit, pari sententia subjacebit. Si Presbyter vel Diaconus uxorem extraneam duxerit, inconscientia populi deponatur. Si quis adulterium perpetraverit cum illa, et in conscientiam devenit populis, deponatur, projiciatur extra Ecclesiam, et peniteat inter laicos, quamdiu vixerit. Si quis cum matre fornicaverit, XII. annos peniteat: A nunquam mutet, nisi in die Dominico. Qui cum Sorore, hoc modo XII. annos jejunct.

De Canonis Anchoritanis De incestis.

Si quis more pecorum cum propinquo sanguine incesti commixti sunt ante XX. etatis, seu annum X. annis deinde peniteat: exacti oratione tantum incipiant communicare; post XX. vero annos ad Communionem cum oblatione suscipiantur; Discutiatur autem et vita eorum, qui fuerit tempore penitentia, et ita hanc humanitatem consequantur: quod si abiesi sunt

Sunt hoc crimine, prolixiore tempore XX. etate ut
 uxores habentes hoc crimen inciderint, XXV. añ. peniteat
 penitentia acta ad comunionem orationem permittantur.
 Et ita post alium quinquennium ad plenam comunionem
 cum oblatione suscipiantur. Quod si aliqui uxores ha-
 bentes et post etatis sue annum in hoc prolapsi sunt
 ad exitum vite tantum comunionem mereantur. Si
 quis nupserit cum muliere sua retro XL. dies peniteat
 primo: aut si in terga nupserit, sic peniteat, quomodo
 de animal; si quis menstruo tempore cojerit cum
 muliere XL. dies peniteat. Mulieres menstruo tempore
 non intrent in Ecclesiam, neque comunent, nec sanctemo-
 niales nec laicate, si presumant, III. ebdomades
 peniteant. Similiter penit. qui in Ecclesia ante mundum
 sanguinis partum, id est, XL. dies. Qui nupserit et his
 temporibus, XX. dies peniteat. Qui nubet die Dom.
 III. dies penit. Qui in matrimonio est, quadragesimis
 anni et in sabbatis et Dominicis nocte diei et in die-
 bus plurimis maxime III. dies peniteat, antequam Com-
 municent, et concepto semine usq; ad modum sanguinem
 consumendi, et menstruum tempore continens fieri debet.
 Digamus peniteat I. annum, III. et VI. feria. et in III.
 XL. mis abstineat se a carnibus, non dimittat tamen
 uxorem; Trigamus ut superius, id est, in quarto vel
 quinto vel plus, VII. añ. peniteat in quarta et in VI.
 feria, et in XL. mis abstineat se a carnibus, non sepa-
 rentur tamen, Basilius hoc iudicavit, in Canones
 autem III. añ. In quinta generatione conjungun-
 tur, quarta si inventa fuerit, non separantur. In
 tertia tamen propinquitate non licet uxorem accipere
 post

post obitum ejus. Equaliter vir conjungitur in Matrimo-
 nio eisi, qui sibi consanguinei sunt, et uxoris sue con-
 sanguineis post mortem uxoris. Duo quoque fratres
 duas sorores in conjugio possunt habere, et Pater filiusq;
 matrem et filiam. Si laicus fornicaverit cum vidua,
 II. ann. penit. reddito tamen humiliationis pretio Pa-
 rentibus ejus, si uxorem non habet, si voluntas Pa-
 rentibus eorum est, ipsa sit uxor ejus; ita annum V.
 peniteant ambo. Si quis laicus cum jumento fornicave-
 rit, II. annos peniteat, si uxorem habet, si non habet, I.
 annum. Si Clericus II. Diaconus III. Presbiter V. duos
 ex his in pane et aqua; Si genuerit filium si Clericus
 semel fornicans, annum I. peniteat in pane et aqua,
 si genuerit filium VII. annos peniteat exul, sic et virgo.
 Qui dimiserit uxorem suam, aliter conjungens se, VII. añ.
 peniteat cum tribulatione vel XII. levius. si ab aliquo
 sua discesserit uxor, et iterum reversa fuerit, suscipiet
 eam et ipse annum unum, cum pane et aqua peniteat,
 vel si ipse aliam duxerit, si quis intrat ad ancillam
 suam, venundet eam, et annum I. peniteat. Si ge-
 nuerit filium ex ea libera eam, dimittat. Mulier
 adultera III. annos peniteat. Mulier seipza coitum
 habens III. annos peniteat. Mulieres vero qui fornicantur,
 et partus suos negant, sed de his que agant Secum
 ut uterus conceptos discutiant, X. annos peniteat.
 Si mulier cum muliere III. annos penit. Si quis Ma-
 ritus, vel si qua mulier, votum habens virginitalis,
 adjungitur uxori, postea non dimittat uxorem, sed
 peniteat tres annos; vota stulta frangenda sunt, et

et importabilia. Mulieri non liceat votum vovere sine
 licentia viri: sed si voluerit, dimitti potest, et peniteat
 iudicio sacerdotis. Sacerdos, si osculatus est per som-
 nam per desiderium, XX. dies peniteat; si per osculum
 vel tangendo coinquinatus fuerit XI. dies peniteat;
 si per cogitationem semen fuderit, VII. dies peniteat.
 Mulier si duobus fratribus nupserit, abjici eam debere
 usque in diem mortis reconciliari oportet: ita tamen
 ut si forte sanitatem recuperaverit, matrimonio soluto
 ad penitentiam admittatur; Quod si defuncta fuerit
 mulier huiusmodi consortio constituta difficilis erit pe-
 nitentia remanenti: quam sententiam tam viri quam
 mulieres tenere debent. Puella que non Parentum
 coacte imperio, sed spontaneo iudicio virginitalis pro-
 positum atque habitum susceperunt, si postea nuptias
 diligunt, pravaricantur etiam si consecratio non ac-
 cessit, cuius utiqz non fraudarentur munere, si in
 proposito non permanerent.

De Furto et Incendio, et Se-
 pulchrorum violatores, qui Patrem
 expul, et de preda inoste et
 Captivitate et forcia, vel qui
 Martirio dispoliat. i.

Pecunia Ecclesiastica furata sive rapta reddatur
 quadruplum, popularia dupliciter. Si quis aliquid
 de ministerio sancte Ecclesie furaverit aut neglexerit,
 VII. annos peniteat: III. ex his in pane et aqua, et
 reddat integrum quod abstulit. Si quis Furum
 Secerit

fecerit si puer XL. diebus, ut etas est, et qualitas eru-
 ditionis. Laici annum I. clericus II. Subdiaconus III.
 Diaconus IIII. presbiter V. Episcopus VI. annos peniteat.
 Si laicus semel furtum fecerit, reddat quod furavit,
 et in XL. gesimis cum pane et aqua peniteat. Si sepius
 fecerit, et non habet unde reddat, annos II. in pane
 et aqua peniteat, et alijs III. quadragesimis, et sic postea
 in Pascha reconciliatur. Qui sepe furtum faciebat, VII.
 annos peniteat, vel ut sacerdos iudicat, iuxta quod
 componi potest, quibus nocuit et semper debet recon-
 ciliare, quem offendebat, et restituere iuxta quod ei
 nocuit, et multum post iuvabit penitentia eius. Si vero
 noluerit aut non potest constitutam temporis penitentiam
 per omnia; puer annorum X. aliquid furti comedens
 VII. dies peniteat; qui furatur cybum XL. dies peniteat.
 Si iterum III. quadragesimas. Si tertio, annum peniteat.
 Si quarto, jugi exilio sub alio abbate peniteat. Si laicus
 Monachum furtum duxerit, aut intret in monasterio Deo
 servire, vel humanum subeat servitium; si quis servum
 aut quemcumque hominem quolibet ingenio in captivitate
 duxerit aut transmiserit, III. annos in pane et aqua. Si
 quis Patri vel Matri expulserit, impius vel sacrilegus,
 iudicandus est, et peniteat equali tempore, quamdiu im-
 pietate extiterit; qui praebent ducatum barbaris. Si
 Basilicas incenderent, et si clericum sive sanctemonialem
 bonas occiderent et innocentes ab Ecclesia traxerent
 ductor XIII. annos peniteat, pecuniarum in aliena pro-
 vincia ab hoste rapta fuerit, id est rege alio superato
 tertia pars ad Ecclesiam tribuatur vel pauperibus, quod
 ius

iusurio regis erat XL. dies peniteat. Si quis domum vel
aream cuiuscumque igne concremaverit, III. annos penit.
unum ex his in pane et aqua.

De perjurio et Falso Testimonio,
et Mendacio.

Si quis perjurium fecerit, Laici III. annos, Clerici V.
Subdiac. VI. Diaconi VII. Presbit. X. Episcopi XII.
Qui perjurium fecerit in Ecclesia XI. annos peniteat. Si
in manu Episcopi aut presbiteri vel Diaconi seu in altari
vel in cruce consecrata mentitus est, III. annos peniteat.
Si in cruce non consecrata, unum annum ~~penit~~ peniteat.
Si quis Laicus per cupiditate perjurat, totas res suas ven-
dat, et donec pauperibus, et conversus in ministerio
usque ad mortem seruiat Deo. si autem non per cupi-
ditatem mortis periculum incurrit, III. annos inermis
et exul in pane et aqua penit. et duos abstineat se a
vino et carnibus, et dimittat pro se servum aut an-
cillam ingenuam et per II. annos elemosinam faciat,
et post III. annos ad iudicium sacerdotis comunicet; qui
vero necessitate coactus sit, III. quadragesimis. Qui ductus
est in perjurio et ignorans, et postea recognoscit, annum
peniteat: qui vero suspicatus, quod perjurio ducitur,
tamen iurat per consensum, II. annos peniteat. Pro
falso Testimonio laici unum annum, Clericus II. sub-
diaconus III. Diaconus III. Presbiter V. Episcopus VI.
annos penit. Falsum Testimonium dicens placeat
proximo suo primo, quale fratri inposuit, tali iudicio
dam-

damnetur iudicio sacerdotis. Mendax vero per ignorantiam et non nocuit, confiteatur ei, cui mentitus est, et Sacerdoti, ² ora facendi damnetur, vel XII. psalms. Cantet. Si vero de industria, III. dies facendi vel XXX. si potest. Mendax per cupiditatem, placeat largitate ei, cui fraudavit.

De Homicidio et sanguinis effusione
 Sine morte, Et qui parvulos oppressos
 hic qui sine Baptismo moriuntur, et
 abortus, et qui membra sua abscindunt,
 et qui prebent ducatum & barbaris
 Canones anchoritani.

Qui voluntarie homicidium fecerint, ad penitentiam se jugiter submittant, circa exitum autem vite Communionem digni habeantur. Qui non voluntate sed casu homicidium perpetraverit, V. annos peniteat. Mulieres qui fornicantur, et partus suos negant, et eas que agunt ut uteros conceptos excutiant, antiqui Patres instituerunt usque ad exitum vite, nec humanitas ad finitum est, X. annos peniteant. Si quis occiderit Monachum vel Clericum, arma relinquat et Deo serviat, vel VII. annos peniteat. Qui autem Episcopum vel Presbiterum occiderit, regis iudicium est de eo. Si laicus alium occiderit odij meditatione, si non vult arma relinquere, VII. annos peniteat sine carne et vino. Qui occiderit hominem XL. dies abstineat se ab Ecclesia, et postea superscriptam penitentiam agat. Qui iussione Domini sui hominem occiderit,

occiderit,

occiderit, XL. dies peniteat; Et qui occiderit hominem in
 publico bello, cum rege XL. dies penit. si per poculum,
 vel per artem aliquam malam, VII. annos peniteat,
 aut plus. si mater filium suum occiderit, XII. annos
 peniteat, et numquam mutet, nisi Die Dominico. Mulier
 pauperrima III. annos peniteat. Mulier si occiderit fi-
 lium suum in utero ante XL. dies, annum I. peniteat;
 si vero XL. dies a conceptione, ut homicida peniteat III.
 annos. Si quis Clericus homicidium fecerit, X. años penit.
 exul, III. ex his in pane et aqua. si quis homicidium Casu
 fecerit non volens, V. annos penit. III. ex his in pane et
 aqua. si ad homicidium consenserit, et factum fuerit,
 VII. annos peniteat. Si voluerit et non potuerit, III.
 annos penit. Si quis homicidium fecerit, laici III.
 Clericus V. subdiaconus VI. Diaconus VII. Presbiterus
 X. Episcopus XII. annos peniteat. si laicus proxi-
 mum suum occiderit V. annos exul penit. si quis
 alium percusserit et sanguinem effuderit, X. dies
 in pane et aqua; si dicam septem menses, presbiter
 I. annum peniteat. Cuius parvulus in negligentia
 sine baptisma mortuus fuerit, III. annos, I. ex
 his in pane et aqua. si laici infantem suum ob-
 presserint, annum I. in pane et aqua penit. et II.
 a vino et carne, et abstineat se ab uxore tempore
 penitentio. si mulier abortum fecerit voluntarie
 III. annos in pane et aqua penit. Qui per rixam
 ictum debilem vel deformem hominem fecerit,
 reddat in pensis medicae, et egritudine restituat,
 et medio anno in pane et aqua peniteat: si non
 habuerit, unde reddat, unum annum peniteat.

si

Si laicus per Scandalum Sanguinem effuderit, reddat
 illi tantum quantum nocuit, et si non habeat, unde
 reddat, solvet opera proximi sui, quamdiu ille in-
 firmus est: et peniteat XL. dies in pane et aqua.
 qui ictum proximo dederit et non nocuit, I. vel II.
 vel III. quadragesim. in pane et aqua peniteat. Si
 Clericus annum vel dimidium. Si quis quodlibet
 membrum voluntate truncaverit III. annos. I. ex his
 in pane et aqua. Parvoli invicem percutientes VII.
 dies. si vero adolescentes XL. dies peniteant. Si
 per vindictam fratribus hominem occiderit, III. añ.
 penit. Si c'pont. propinguis dimidio spatium. Qui
 praebent ducatum barbaris, III. annos peniteat. Qui
 hospites non recepit in domo sua, sicut Dominus
 praecepit, et regna celorum promisit, ubi dicit: venite
 Benedicti et reliqua; quanto tempore hospites non
 recepit, et mandata Evangelica non implevit, nec pe-
 des lavavit, nec elemosinam fecit, tanto tempore pe-
 niteat in pane et aqua, si non emendaverit. Qui
 permanet in avaritia, alienetur; Thesaurizans superflua
 in Crastinum Tempus, per ignorantiam, Tribuat illa pau-
 peribus, si autem per contemptum arguentium, ele-
 mosina et jejuniis, iudicio sacerdotis. Permanens
 autem in avaritia alienetur. Qui repetit auferenti
 quae sua sunt contra interdictum, Tribuat indigentibus,
 quae repetivit. Clericus habens superflua, donec ea
 pauperibus, sin autem excommunicetur; si autem post
 penitentiae tempus quo vivit in contradictionem in-
 in penitentiam remotus vivat. Si quis cupidus aut avarus,
 aut superbus, aut Ebriosus, aut fratrem suum odio habuit,
 vel

vel alia his similia quae dinumerare longum est, III. annos
peniteat, et iuxta vires suas elemosinas faciat.

De Ira, Tristitia, Odio, Maledicto,
Detractione, Invidia, Dilaturas
Cogitationes malas, ^{et} Eresim.

Qui verba aceruiciora in furore, non tamen inju-
riosa protulerit, satisfaciens fratri superponatur.
Si autem cum pallore et rubore vel fremore male-
dicens, cui maledixit placeat et VII. dies peniteat,
remotus cum pane et aqua. Qui odit fratrem suum,
quamdiu non repellit odium, cum pane et aqua fit, et
ei quem hoderit Caritate non ficta compellatur. Qui
Causa invidia detrahit, vel libenter audit detrahentem
III. dies in pane et aqua separetur: si vero de eo, qui
praest, III. dies peniteat et seruiat ei libenter reliquo.
Detrahentes laici VI. diebus. Clerici ^{et} hebdomad. II. sub-
diaconus III. Diac. III. presbiteri V. Episcopi VI.
Si quis cum alia iram tenet in corde, homicida iudice-
tur: si non vult reconciliari fratri suo, quem odio
habet, tamdiu in pane et aqua peniteat, usque dum
reconciliatus ei: deticens peccatum fratri quod est
ad mortem, arguet eum cum fiducia et quanto tempore
reticuit, tanto cum pane et aqua vivat. Si peccatum
parvum reticuit, arguit quidem eum, sed psalmis sive
iudicio sacerdotis peniteat. Qui peccatum putendum
fratri imputat, priusquam seorsum arguat eum, satis-
faciens ei III. dies in pane et aqua peniteat. Si quis
Monachus solus cum sola femina locutus fuerit, vel sub
eodem lecto maneat, Cena careat: si vero post inter-
dictum XI. dies cum pane et aqua peniteat. Si quis
Dilaturas

Dilatatas fecerit, quod et stabile est, annos III. peniteat in pane et aqua. Si quis Laicus per ignorantiam cum hereticis communicaverit, fiet inter Catechuminos, id est, Separatos ab Ecclesia XL. diebus et alijs XL. in extremis peniteat, et sic culpam suam diluat; si vero postquam Sacerdos predicavit, ut cum heretico non communicaret, et iterum fecerit, annum I. peniteat, et III. quadragesimis, et III. annos abstineat se a vino et a carnibus. Si quis ab heretico ordinatus fuerit, iterum debet ordinari; si prehensibilis fuerit, sin minus, deponi oportet. Si quis a catholica Ecclesia ad heresim transierit, et postea reversus non potest ordinari, nisi post longam abstinentiam aut magna necessitate; hunc Innocentius Papa nec post penitentiam clericum fieri Canonum auctoritate adserit permitti. Si quis a fide Dei discesserit sine ulla necessitate, et postea ex toto animo penitentiam accepit, III. annos extra Ecclesiam id est, inter audientes juxta Nicenū Concilium annos VII. in Ecclesia inter penitentes, et annos II. adhuc extra Communionem.

De Baptismo Reiterato.

Qui bis Baptizati sunt ignorantes, indigent pro eo penitentiam, nisi quod secundum Canones non possint ordinari, nisi pro magna necessitate. Qui autem non ignari iterum baptizati sunt, quasi iterum Christum crucifixerunt, annos VII. peniteant, III. et VI. feria, et in tres quadragesimis, si pro vitio aliquo fuerit, si autem pro munditia licitum putaverunt, annos III. peniteant.

De .

*De Ministerio Ecclesie, et Reaedificatione,
vel Missas, et diversis negligentias, de
Sancto Sacrificio.*

Ecclēsiā licet ponere in alio loco, si necesse sit, et non debet iterum Sanctificari, tantum Presbiter aqua aspergere debet, et in loco Altaris Crux debet componi. Ligna Ecclesie non debent ad aliud opus jungi, nisi ad aliam Ecclesiam, vel igni comburenda, vel ad profectum in Monasterio Fratibus coquere cum eis panes licet, Nam talia in laicata opera non debent procedere. Sacrificium non est accipiendum de manu Sacerdotis, qui orationes vel dilectiones secundum ritum implere non potest, pro bonis rebus offerre debemus, pro malis nequaquam, Presbit vero proprius, si Episcopus non est, prohibentur offerre. Qui communicaverit nec ignorans excommunicato ab Ecclesia XL. dies peniteat. Ante consumationem penitentia penitentes secundum Canones non debent communicare, Nos autem pro misericordia post annum aut VI. menses licentiam damus. Qui multa mala fecerit, id est homicidium, adulterium vel cum quadrupedia fornicaverit, aut furta multa fecerit, eat in monasterium et peniteat usque ad mortem. Si quis Presbiter penitentiam morientibus abnegaverit, reus erit animarum, quia Dominus dicit: quacumque die conversus fuerit peccator, vita vivet et non morietur; vera enim conversio in ultimo tempore potest esse, quia Dominus non solum temporis, sed cordis inspector est, sicut latro unius momenti meruit esse in paradiso in unius momenti Confessoris. Pro defuncto

Defuncto Monacho missas agantur die Sepulture ejus,
 et tertia die, et postea quantum voluerit abbas. Pro
 laico bono tercio die vel septimo potest jejunium pro
 penitentia XXX. dies vel VII. et propinquus ejus
 oportet jejunare VII. mo die, et oblationem offerre ad
 altare, sicut in Ihesu filio Sirach legitur, et pro paul
 filij Israel jejunaverunt, postea quantum voluerit. Ref-
 licter; Missa secularium mortuorum III. in anno, Ter-
 cio die et nono die, et Trigesimo die, quia tertia die
 Surrexit Dominus, et hora nona emisit spiritum, et
 XXX. mo die Moysen planxerunt filij Israel: Mulieres
 possunt sub nigro velamine accipere sacrificium—;
 Sanctus Basilius hoc judicavit.

De Sancto Sacrificio

Qui non communicat, non accedat ad pacem, neqz
 ad osculum, et qui prius manducat, ad osculum non
 permittitur; Qui acceperit sacrificium post Cybum
 VII. dies peniteat; si vero Monachus neglexerit accipere
 sacrificium, et non interrogat, nec aliquid causa
 excusabilis extiterit, superponatur; Et qui acceperit
 sacrificium pollutus nocturno, similiter peniteat; Si
 sacrificium terra tenus negligendo ceciderit, superpositio
 sit; Qui sacrificium aliquo perdit, relinquens illud
 feris devorandum, si excusabiliter III. quadragesimas,
 sin vero annum I. Qui non bene custodierit sacrificium,
 et mus comedit illud, XL. dies peniteat. Qui autem
 perdiderit in Ecclesia, aut pars ceciderit, et non in-
 venta fuerit, XX. dies peniteat. Qui perdiderit suum
 Crisma, aut solum sacrificium in regione qualibet, et
 non

non inveniatur, III. quadrag. vel annum I. peniteat.
 Perfundens aliquid de calice super altare, quando auferat
 lintheamen, VII. dies penit. aut si abundantius superpro-
 positionibus VII. penit. si super altare spillaverit calix,
 sorbeat minister spillam et ternis diebus peniteat. Et si
 per linthea ad alia transierit VII. dies peniteat; si usque
 tertio VIII. dies, si usque quarto XII. dies, et lintheamina
 quae tetigerit spillam III. perabluat ^{feces} vices calicem subter-
 posito, et aqua ablutionis fumatur; si vero per negligen-
 tiam de calice aliquid spillaverit in terra, lingua bibatur,
 tabula radatur, si non fuerit tabula, mittat, ut non con-
 culcetur igni fumatur, ut supra sacerdos Is. dies penit.
 Si quando inter luctus calix spillaverit, prima vice XII.
 psalmos cantet. Qui in flumen mergit sacrificium con-
 tinuo bibat aquam quae in crisma fuerit, sacrificium fumat
 et emendet per X. dies culpam solus. Qui negligentiam
 erga sacrificium fecerit, aut siccas, vermibusque con-
 sumptum ad nihilum devenit III. quadrag. cum pane
 et aqua penit. Si integrum inventum fuerit, igne
 conburatur, et cinis sub altare abscondatur, et qui
 neglexerit XI. dies suam negligentiam solvat. Si cum
 amissione saporis decoloratur sacrificium, XX. diebus
 expleatur jejunium, concludinatum vero VII. diebus.
 Si ceciderit sacrificium de manibus offerentis terra tenus,
 et non inveniatur, omne quodcumque inventum fuerit
 in loco quo ceciderit, conburatur, et cinis ut supra
 abscondatur: sacerdos deinde medio anno dampnetur.
 Si vero inventum fuerit sacrificium, locus scopis munde-
 tur et stramine, vel quid ibi inventum fuerit, ut
 supra ignitur, et sacerdos XX. dies peniteat; si usque
 ad

ad altare tantum lapsum fuerit, Superponatur. Qui-
cumque alicui capitale Crimen admittenti per ignoran-
tiam Communicaverit, VII. dies peniteat. Qui vomit
Sacrificium, et Canis sumit, annum I. penit. si autem
XL. dies. si in die, quando communicaverit, sacrificium
vomuerit, si ante mediam noctem III. Superpositiones
faciat; si post mediam noctem II. Superpositiones;
si post Matutinos, I. Superpositionem faciat; si infir-
mitatis causa Sacrificium vomuerit, VII. dies peniteat.
si in igne ipsum projicit, C. psalmos cantet. si vero
Canes lambuerint halem vomitum C. dies, qui vomit,
peniteat.

De Reconciliatione, Et diversis Et multis Malis.

Qui multa mala fecerit, id est homicidium, adulte-
rium cum Muliere et cum pecore, et furtum, eat in
Monasterium, et peniteat usque ad mortem. Greci
omni Dominica Communicant, Clerici et Laici: Et qui
in tribus Dominicis non Communicaverint, excommu-
nicantur, sicut et Canones habent. Romani similiter
Communicant, qui volunt, qui autem noluerint, non
excommunicantur. Greci et Romani tribus diebus
abstinent se a mulieribus, sicut in lege scriptum est ante
panis propositionis, ante consumationem penitentiae,
penitentes secundum Canones non debent Communicare;
Nos autem pro misericordia post annum et VI. Menses
licentiam damus; Qui autem implere quod in peniten-
tiale scriptum, bonum est; et qui non potest facere, con-
siliium damus; pro I. die in pane et aqua, psalmos L.
flexendo genua, aut sine flexu LXX. infra Ecclesia:
aut

aut in loco uno per ordinem psallat; et pro uno mense,
 quod in pane et aqua debet penitere psalms mille C.
 C. Tringinta, et postea omnes ^{ibus} diebus reficiat ad sextam,
 nisi quarta et sexta feria jejunct ad nonam a carne et
 vino abstineat, alium cibum postquam psallit, sumat;
 et qui psalmos non novit pro unoquemque die denarium
 valente erogat in elemosina; Pro uno autem anno in
 pane et aqua elemosina solid. XXVI. in unaquaque
 hebdomate unum diem jejunct ad nonam, et alio ad
 vesperum, et in III. quadragesimis de quantum sumat
 penset et tribuat medietatem in Elemosina. Secundo
 autem remissius penitentia est de Natali Domini usq;
 Epiphaniam, et Pasca usq; in Pentecosten; Et qui
 sic non potest pro uno anno Elemosinam donet solid.
 XXVI. pro duobus XX. pro III. XVIII. Potentes
 autem pro Criminalibus culpis faciant, ut Zachaeus dixit.
 Domine omnium bonorum meorum dimidium do pau-
 peribus, et si aliquid injustum abstuli, in quadruplum
 restituam; et si hic non sunt, cui abstulit, aut non
 possunt, animus ejus quantum ipse pensat in argenti
 medietatem donet, et in Elemosina.

Ab. Hic tota pagina iterum excissa est: p.